

Βιβλιο-φιλικά

Παρουσίαση

Ασπρόμαυρη ευτυχία

Η αντιφατική ατελής φύση των ηρώων του μυθιστορήματος, οι διαφορούμενες, κακότερες, ηθικά κατακριτέες συμπεριφορές τους δεν επιτρέπουν εύκολες ταυτίσεις, παρόλο που σ' αυτούς ο καθένας μπορεί να αναγνωρίσει τον εαυτό του ή τουλάχιστον στοιχεία του εαυτού του. Κι αυτό γιατί η Μάρω Δούκα καταφέρνει να αναμετρηθεί με το αμφιλεγόμενο

της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΜΠΟΓΙΑΝΟΥ

Η Μάρω Δούκα, σαράντα πέντε χρόνια μετά την «Αρχαία σκουριά», δέκα μετά την αριστουργηματική άτυπη τριλογία με τον γενικό τίτλο «Στις γραμμές του μύθου και της Ιστορίας», συνεχίζοντας την παράδοση που δημιούργησε τα τελευταία χρόνια με τα εμβριθή ψυχολογικά απλών ανθρώπων, έχοντας όμως πάντα την έντονη πολιτικοκοινωνική ματιά που είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργήσει δύο αξεχαστες ηρωίδες, την Αρεντούλα της «Πόλης εισόδου» και την Κάκια του «Να είχα, λέει, μια τρομπέτα», γράφει τώρα το πολυφωνικό ολιγοσέλιδο μυθιστόρημα με τον τίτλο «Φελιτσιτά». Μια αποτρίπαση οικογενειακή οκνηή, όπου ο κακοποι-

τής πατέρας κακοποιείται με τη σειρά του από τον μεγαλύτερο γιο, έχει ως αποτέλεσμα, περισσότερο από εγωισμό και πείσμα -καταρρίπτοντας το κλισέ που θέλει τον άστεγο αποκλειστικά και μόνο θύμα οικονομικής δυσπραγίας-, να γίνει ο πρώτος άστεγος στην Αιόλου με μοναδική συντροφιά του μια ασπρόμαυρη γάτα, τη Φελιτσιτά του τίτλου, βγαίνοντας έτσι, δίχως να το επιδιώκει συνειδητά, από τις συμβάσεις της προηγούμενης νοικοκυρεμένης ζωής του και προσπαθώντας να ορίσει εκ νέου την ευτυχία. Όπως το ίδιο κάνουν και οι υπόλοιποι ήρωες του βιβλίου, η γυναίκα του Ελένη και τα τρία ενήλικα παιδιά τους, δύο γιοι και μία κόρη.

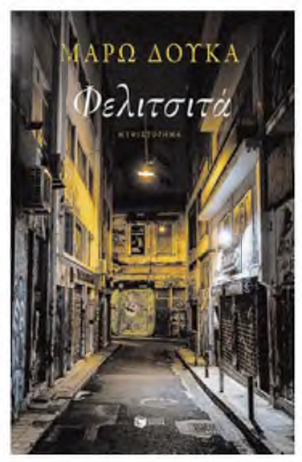
Η αντιφατική ατελής φύση των ηρώων, οι διαφορούμενες, κακότερες, ηθικά κατακριτέες συμπεριφορές τους δεν επιτρέπουν εύκολες ταυτίσεις, παρόλο που σ' αυτούς ο καθένας μπορεί να αναγνωρίσει τον εαυτό του ή τουλάχιστον στοιχεία του εαυτού του. Κι αυτό γιατί η Μάρω Δούκα καταφέρνει να αναμετρηθεί με το αμφιλεγόμενο. Με καταστάσεις αναγνωρίσιμες μεν, αλλά από αυτές που, καθώς αντανακλούν το είδωλο μια ολόκληρης κοινωνίας στον καθρέφτη, ξεβλεπουν. Ξεγυμνώνουν από την όποια ωραιότητα και αφήνουν στο πεδίο της δράσης το μείγμα της τρυφερότητας αλλά και του κινισμού, της αλληλεγγύης αλλά και της σκληρότητας από τα οποία δομούνται και αποτελούνται όλες οι ανθρώπινες σχέσεις. Δεν υπάρχουν καλοί ούτε κακοί. Δεν υπάρχει αγάπη χωρίς μίσος, δεν υπάρχει αποδοχή χωρίς αμ-

φισβήτηση. Εντέλει, όπως λέει η Βούλα Καβουράκη, η κόρη της οικογένειας -φράση αποκαλυπτική, φράση-κλειδί για την κατανόηση του κειμένου-, «άλλο να αγαπάς και άλλο να κωνεύεις, αγάπης και χωρίς να κωνεύεις τους γονιούς σου». Αυτό ακριβώς δεν είναι που περιγράφει τη σύγχρονη οικογένεια, αλλά ίσως και τη συνθήκη της οικογένειας από καταβολής κόσμου; Άνθρωποι ενωμένοι μεταξύ τους με δεσμούς όχι απαραίτητα ή όχι μόνο αγάπης, αλλά εξάρτησης, συνήθειας, συντροφικότητας, που πολλές φορές δεν κωνεύουν ο ένας τον άλλον αλλά και αδυνατούν να αποκοπούν εντελώς ο ένας από τον άλλον. Αναζητώντας μια εστία που διαρκώς ξεφεύγει, αλλά και είναι, με έναν τρόπο, πάντα εκεί.

Με τις πέντε αφηγηματικές φωνές που ανήκουν στα μέλη μιας μικροαστικής οικογένειας η οποία ζει στα Σπόλια και που, παρ' όλη την τριτοπρόσωπα αφήγηση, απηχούν με τέτοια ζέση τον ψυχισμό των ηρώων, που είναι σαν να βυθιζόμαστε στον δαίδαλο εσωτερικών μονολόγων, η Μ. Δούκα ανατέμνει τις ανθρώπινες σχέσεις. Εστιάζει στο προσωπικό για να εμφανίσει, με μαεστρία και οξυδέρκεια, σχεδόν αβίαστα -όπως τόσο καλά ξέρει να κάνει- μια διαισθητική εικόνα της πολιτικής και κοινωνικής κατάστασης της σύγχρονης Ελλάδας αλλά και του σύγχρονου κόσμου εν γένει, αποτυπώνοντας την αθέατη ζωή της πόλης και των κατοίκων της, δημιουργώντας συγχρόνως ήρωες από τα πιο ταπεινά υλικά, ασήμαντους μέσα στις έγνοιες της καθημερινότητάς τους,

αλλά και τόσο πολύπλοκους, όπως πολύπλοκος είναι ο ανθρώπινος ψυχισμός. Ο καθένας καταθέτει τη δική του ατομική αλήθεια, τη δική του ιδιοσυγκρασιακή ματιά. Κάθε άνθρωπος και μια αλήθεια, κάθε γεγονός και άλλη οπτική. Η Μ. Δούκα τους κυκλώνει, αναλύει, παρατηρεί, αναδεικνύει κάθε ανεπαίσθητο κομμάτι του ψυχισμού τους, κάθε κρυφή γωνιά του, αρνούμενη να τους κρίνει ή να τους κατατάξει, καταρρίπτοντας διαρκώς κλισέ που οδηγούν σε εύκολες θεάσεις, ποθώντας διαρκώς να τους καταλάβει. Να κατανοήσει τις επιθυμίες, τα όνειρα, τις μίζερες, τις ερμηνές, τις πράξεις αλληλεγγύης, τις διαψεύσεις, τις προδοσίες, τα μίσση και τα πάθη τους. Το ζητούμενο δεν είναι η συμπάθεια, αλλά η κατανόηση. Ακόμη και η καλοσύνη μια «πράξη» κατανόησης είναι. Και η πολυπόθητη ευτυχία ίσως να έχει να κάνει με τη μετατόπιση της οπτικής γωνίας έσω για ένα εκατοστό, αρκετό μερικές φορές για να βάλει στο κάδρο τον Άλλο.

Η Μ. Δούκα με καταγιστική, χωρίς σημεία στίξης αφήγηση, δίχως να υποκύπτει ούτε για μια στιγμή στο μελό, με λόγο γυμνό, δίχως στολίδια, δίχως να ειβιάζει συναισθήματα, αλλά και δίχως να δειλιάζει να βάλει το χέρι στην πληγή, μετατρέποντας ακριβώς την πληγή σε κινητήρια δύναμη στην αναζήτηση του νοήματος, με το βλέμμα επικεντρωμένο στο άτομο αλλά και πάντα ανοικτό στην κοινωνία, με τα έμφυλα κυρίως, αλλά και τα ταξικά ζητήματα να κυριαρχούν, ψυχογραφεί την εποχή μας και τους ανθρώπους της. Και σκενιάει.

INFO
Μάρω Δούκα
«Φελιτσιτά»
Εκδόσεις Πατάκι
Σελίδες: 272
Τιμή: 14,40 ευρώ